

Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana d'Alpinisme i Escalada

ESQUÍ NÒRDIC DE PASSEIG

Els militants del fred

DOSSIER CAMINS DE MUNTANYA

Termes i propostes

JOSEP MARIA RODÉS

L'inquiet incansable

VIES D'ESCALADA

Trilogia conglomerada

Entrevista:
Ramon Julián

Vèrtex

EDITA:
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana d'Alpinisme i Escalada
Rambla 41, pral. 08002 Barcelona
Tel.: 93 412 07 77. Fax: 93 412 63 53
www.feec.cat
Redacció VÈRTEX, redacciovertex@feec.cat

DIRECTOR:
Jaume Ferrández. vertex@feec.cat

REDACTOR I CORRECTOR LINGÜÍSTIC:
Xavier Maduell. xmaduell@feec.cat

REDACTOR ADJUNT:
Josep Llusà. jllusa@feec.cat

CONSELL DE REDACCIÓ:
Pito Costa, Jaume Ferrández, Jordi Lalueza, Josep Llusà,
Xavier Maduell, Glòria Martí, Pep Mata, Anna Mongay, Daniel
Planas i Joan Tutusaus.

PUBLICITAT:
Consol Rodríguez. Tel. 93 412 07 77 (ext. 4)
publicitatvertex@feec.cat

SUBSCRIPCIONS I ATENCIÓ AL LECTOR:
lectors@feec.cat

REDACCIÓ:
Novetats editorials: Joan Escalé
Vies noves: Armand Ballart
Món alpinístic: Pep Soldevila
Escalada esportiva: Fèlix Obradó

RESENYES: Armand Ballart
MAPES: Geoglobal.cAd, SL

HAN COL·LABORAT EN AQUEST NÚMERO:
Helena Alemán, Jaume Altadill, Noel Badia, Jordi Bedmar, Lali
Bofill, Juan Manuel Borrero, Xavier Capdevila, M. Alba
Capdevila, Josep Maria Cuenca, Àlex Domec, Isidre Escorihuela,
Josep Maria Esquirol, Manel García, Gerard Garreta, Francesc
Xavier Gregori, Jesús Grieria, Xavier Hernández-Capalleja,
Francesc Herrera, Ramon Julián, Jaume Llanes, Rafael López-
Monné, Ferran Martínez, Xavier Martorell, Fèlix Masachs, Albert
Masó, Ernest Masó, Òscar Masó, Josep Mula, Miquel Muñoz,
Carlos Padilla, Vicent Palau, David Palmada, Ramon Pascual,
Laura Piferrer, família Rodés-Cama, Mar Roig, Toni Roy, Toni
Ruiz, Joan Salarich, Lluís Simó, Joan Solé, Guillem Ullastre
i Mikel Zabalza.

PORTADA: l'aranesa vall del riu Nere és fidelment visitada cada
hivern per l'element blanc. Foto: Juan Manuel Borrero

SUMARI: camí de ronda a la vora de Palamós (Baix Empordà).
Foto: Francesc Xavier Gregori

MAQUETACIÓ: Anversal
FOTOMECÀNICA: Jaume Olivés Mola
IMPRESSIÓ: Litografia Rosés, SA
DISTRIBUCIÓ: SPM, SL i Distribuciones MOR

Dipòsit legal: B. 36121-1965
ISSN: 0042-4420

Preu d'un exemplar: 4,85 euros

VÈRTEX és membre de:

VÈRTEX no comparteix necessàriament el criteri que s'exposa en els diferents articles publicats, el qual és d'exclusiva responsabilitat dels seus autors.
Es prohibeix la reproducció total o parcial de qualsevol contingut publicat a VÈRTEX sense l'expressa autorització escrita dels titulars del ©copyright.
VÈRTEX adverteix al lector que la pràctica dels esports de muntanya comporta riscos i aconsella extremar les precaucions.

Novembre-desembre 2010 • VÈRTEX núm. 233

sumari

- 20** Camí. Via, terme i fi • Xavier Martorell
- 26** Camí ral de Vilafranca a Santa Coloma
Les traces de la Catalunya rural • Fèlix Masachs
- 32** Una ronda per la Costa Brava. Els colors del Baix Empordà
Francesc Xavier Gregori
- 42** Entrevista. Ramon Julián • Xavier Maduell
- 46** Esquí nòrdic de passeig. Nous conceptes, vells adeptes
Àlex Domec
- 54** Josep Maria Rodés. L'inquiet incansable • Josep Maria Cuenca
- 58** Montserrat, el Cairat i Sant Llorenç. Trilogia conglomerada
Albert i Òscar Masó

Pla de
llicències
2011
Pàg. 84-87

seccions

editorial 2
notícies 4
opinió:
"Muntanyes, més enllà de l'excursionisme" 40
novetats editorials 66
vies noves 70
món alpinístic 74
escalada esportiva 78
fitxes d'activitat 82

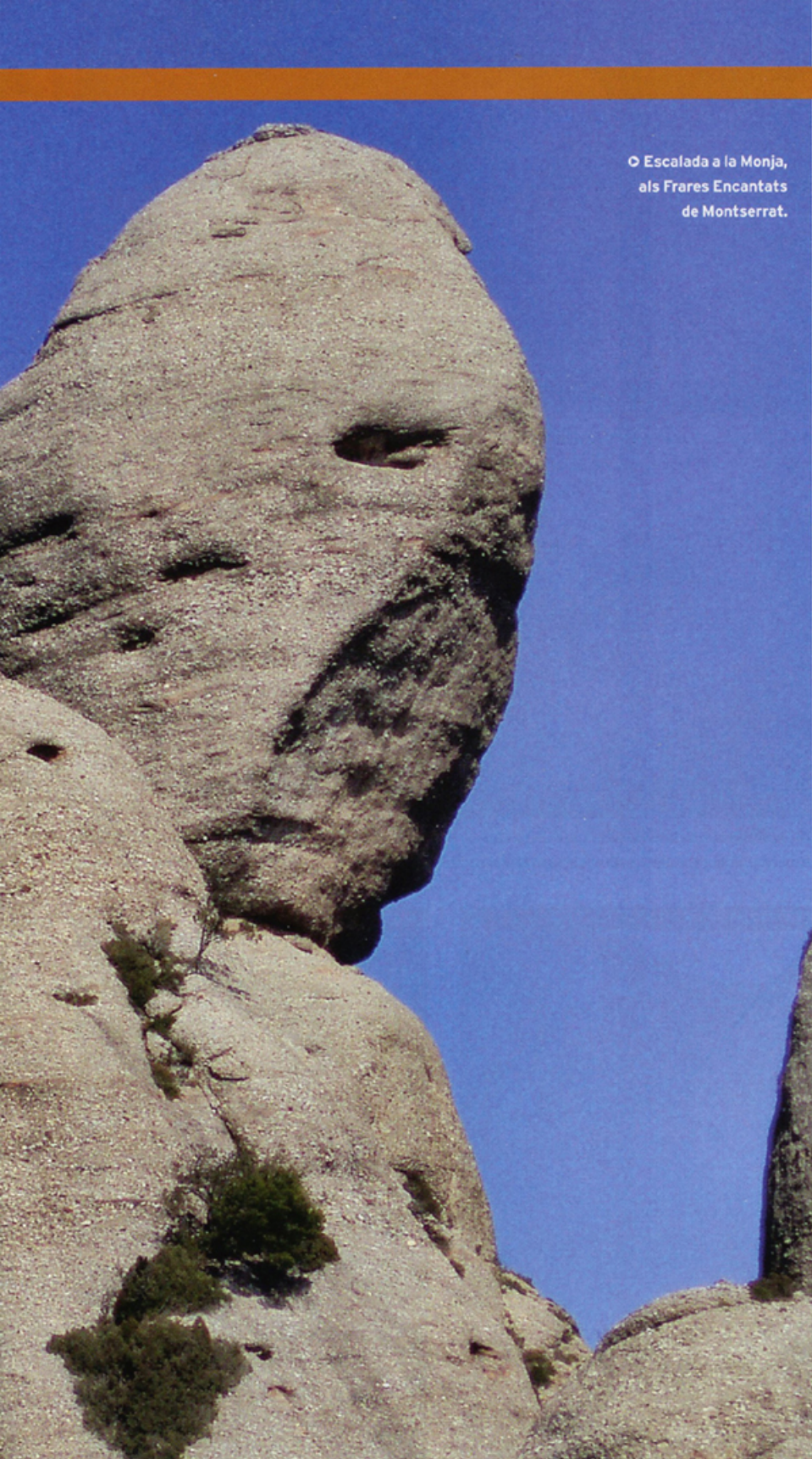
MONTSERRAT, EL CAIRAT I SANT LLORENÇ

Trilogia conglomerada

L'escalada no només és grau, alta dificultat i competició. També és endinsar-se en la descoberta de la muntanya buscant els punts dèbils de la roca i les línies lògiques que la natura ofereix. Un acurat recull d'aquest tipus de vies d'escalada és el que s'ha endut el darrer Premi Vèrtex. Com a denominador comú, el conglomerat, aquell rocam que cohesiona el paisatge d'alguns dels massissos més emblemàtics del país.

Molt a prop de l'àrea metropolitana de Barcelona, la regió més poblada i urbanitzada de tot Catalunya, s'alcen tres destacats conjunts muntanyosos que emergeixen al nord a mode d'oasi entremig de l'asfalt i del formigó.

El més occidental d'ells és Montserrat, sense dubte la serralada catalana més coneguda i admirada localment i internacional. A tocar del cantó llevantí de la muntanya serrada es troba el massís més modest de tots tres: les serres i

○ Escalada a la Monja, als Freses Encantats de Montserrat.

turons de Sant Salvador de les Espases o del Cairat. I, finalment, a l'est del Cairat destaca el massís més oriental i principal símbol de l'excursionisme del Vallès Occidental: Sant Llorenç del Munt i la serra de l'Obac. Són tres muntanyes germanes per la proximitat que mantenen entre si i per la gran quantitat de característiques que comparteixen: la vegetació, la fauna, el clima, els paisatges, els lligams humans històrics i la roca conglomerada, que és la que més predomina en les seves parets i agulles.

En aquestes tres serralades es van realitzar moltes de les primeres excursions i escalades documentades de tot Catalunya. És lògic pensar, doncs, que actualment tenen pocs secrets amagats, i més ara que la informació és tan fàcil d'obtenir a través d'una pantalla plana. La gran afluència a aquests massissos ha fet que de molts anys ençà tinguin penjada l'etiqueta d'escoles d'excursionisme i escalada per on passen i han passat molts muntanyencs novells. A l'empara del noble i culte mot *escola*

s'hi han realitzat accions degradants que han malmès parets i agulles i gairebé urbanitzat indrets que eren salvatges. La gran proximitat de l'home fa gairebé obligatòria la transmissió dels sentiments de respecte i estimació envers aquests paratges, les premisses principals que han de prevaler per poder caminar i escalar en aquestes regions delicades, fràgils i humils que ens demanen a crits un esperit de germanor envers elles: cal cuidar-les i valorar-les!

Des del punt de vista de l'escalada, les *grans línies* ja van ser obertes i exhaurides fa dècades, però sorprenentment aquests indrets tan explotats encara amaguen racons íntims que van traient el nas a poc a poc. Són petits tresors que costen de trobar, mimètics i ocults als ulls de l'escalador perquè no són tan vistosos ni alts com les *grans clàssiques*, però que permeten descobrir nous racons i paisatges, conèixer més la geografia del massís al qual pertanyen i assaborir força dosi d'aventura. L'aparició d'un nou itinerari d'escalada de caire clàssic obert des de baix, amb lògica i identitat, en algun d'aquests tres massissos barcelonins és motiu de celebració per l'excepcionalitat que representa en l'actualitat. En aquest sentit, els autors d'aquest article, dos germans oberturistes de caire clàssic en aquestes tres muntanyes germanes, fa més de 15 anys que portem celebrant un bon grapat d'obertures en moltes de les seves agulles i parets conglomerades.

Els auguris d'una tasca oberturista amb poc futur pel fet que vam néixer tard no s'han complert. Avui us podem oferir amb gran satisfacció un llibre que recull 87 vies d'escalada que almenys un dels dos germans hem obert en aquestes tres massissos i que ha estat guardonat amb el 10è Premi Vèrtex. Els itineraris seleccionats en el treball són de dificultat mitjana o baixa, oberts des de baix amb mentalitat clàssica i distribuïts per tot Montserrat, el Cairat i Sant Llorenç del Munt i l'Obac, sempre respectant les normatives de cada paratge natural. Són vies d'autor, amb un estil definit i que busquen principalment els camins naturals que presenta la roca, defugint les *directíssimes* o els grans murs. Aquests itineraris, humils, d'aventura i d'exploració, de ben segur que us obriran les portes a racons que desconexieieu d'aquestes muntanyes tan properes i estimades. A continuació us ressenyem cinc itineraris a mode de presentació del llibre.

MONTSERRAT

ROCA DE LA PRESIDENTA

Via: *Canvi climàtic*. 130 m. MD, 6a (Vº obligat). Cara nord-oest.

1a ascensió: Òscar i Albert Masó Garcia en 4 atacs, l'últim dels quals va ser el 8.11.2008.

Material: cintes, bagues, *cordinos* i *friends*.

Accés: des del pla de la Mònica, accessible amb cotxe per una pista que surt de Collbató cap a

l'oest. Des del pla seguim el camí de marques blaves que s'enfila al N fins al coll del Serrat d'en Muntaner Superior (uns 35 min). Allà agafem el camí de l'esquerra (senyals grocs) cap al coll dels Pollegons. Després de caminar uns 5 min a prop de la llera del torrent, una gran fita a mà dreta indica l'inici d'un corriòlet que ens durà a l'engorjat torrent dels Llorers. Superem un primer tram de graons i un xic més amunt i a mà dreta comença la via (petita inscripció). S'hi preveu poc menys d'1 h des del pla de la Mònica.

Descripció: l'itinerari supera estratègicament diverses plaques fins al cim de la Vicepresidenta (un altívol mirador), des d'on s'escomet la paret N de la roca de la Presidenta per arribar al seu cim. Força equipada i entretinguda.

Descens: cal fer un ràpel de 15 m des de la savina de la reunió subcimera de la roca de la Presidenta. Llavors se segueix una llarga canal vers el N que comença al coll de la Vicepresidenta i que davalla al torrent dels Llorers.

SERRAT DELS MONJOS

Via: Alta fidelitat. 150 m. MD, V+. Cara sud.

1a ascensió: Ò. i A. Masó en 3 atacs, l'últim dels quals fou el 29.12.2000.

Regulació: aquesta via està inclosa dins la zona D de regulació d'escalada a Montserrat, per la qual cosa no s'hi pot escalar de l'1 de març al 31 de juliol.

◉ Càlida posta de sol compartida per les tres muntanyes germanes: des de Sant Llorenç del Munt s'albira al davant la serra de l'Obac, a l'esquerra el puig Ventós i a la dreta Montserrat.

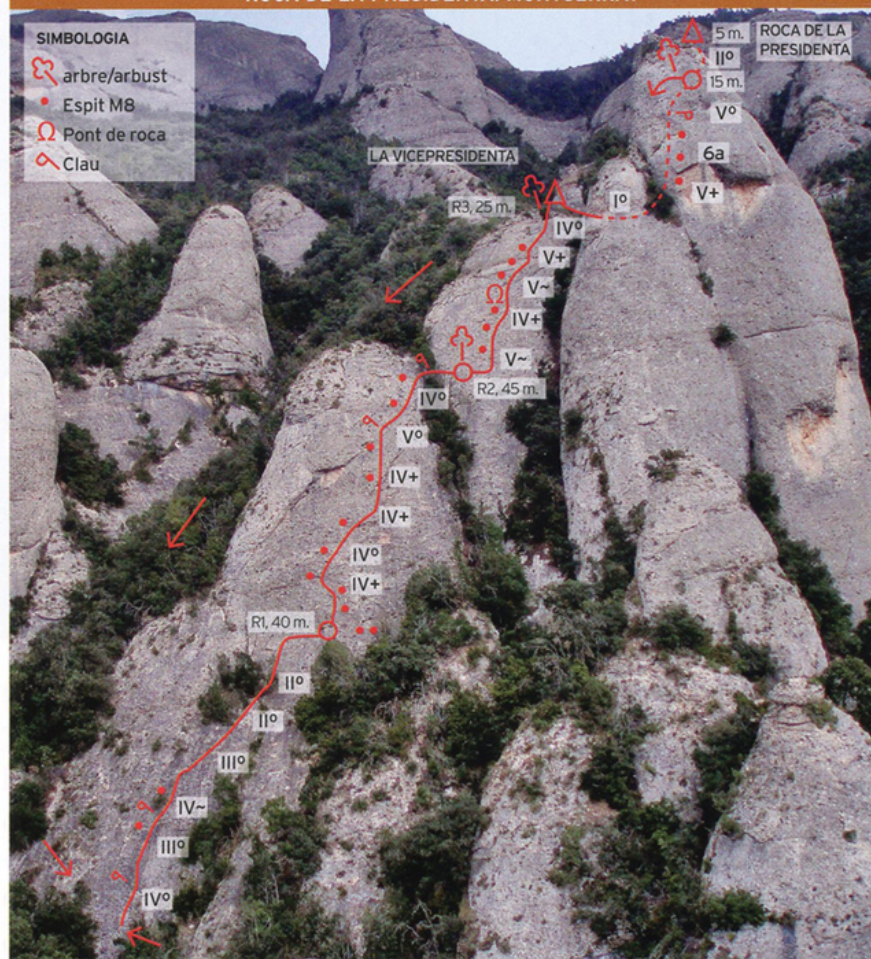
◉ Els autors de l'article dalt de la Processó dels Monjos, a Montserrat. Foto: Ernest Masó Gallart

Material: cintes, bagues, bicoins i friends.

Accés: des de l'aparcament de les coves del Salnitre, a prop de Collbató. Pugem per les escales que surten de l'aparcament, passem l'entrada de les coves i seguim el bonic camí de les Feixades vers l'E. Passem pel peu de la segona grada del serrat de les Garrigoses i després de creuar el torrent Fondo arribem sota les parets del serrat dels Monjos. Seguint traces cap al N atenyem l'inici de la via després d'uns 20 min d'aproximació des de les coves del Salnitre.

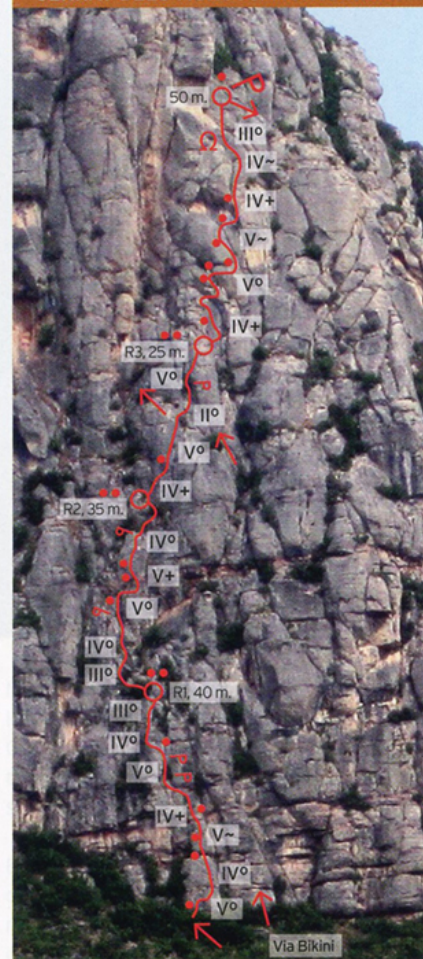
Descripció: via variada que comença amb una bavaresa en un destacat esperonet. El 3r llarg

ROCA DE LA PRESIDENTA. MONTSERRAT

◉ Via Canvi climàtic

SERRAT DELS MONJOS. MONTSERRAT

◉ Via Alta fidelitat

◉ El serrat montserratí de les Garrigoses presenta vies com *Paradigma*, inclosa en el recull guanyador del X Premi Vèrtex.

travessa la via *Bikini* i l'última tirada duu sota un gendarme característic. Bona roca en general.

Descens: emprenem una marcada canal-torrent vers el SE. Quan s'acaba, una instal·lació abocada a l'estimball (és recomanable assegurar-s'hi) ens facilitarà la realització d'un ràpel espectacular de 45 m fins al camí que duu a les coves del Salnitre.

EL CAIRAT CARENA DE TORRELLA

Via: Ramon Masó i Clarà. 50 m. MD, V+.
Cara sud.

1a ascensió: Ò. i A. Masó, el 29.5.2004.

Material: cintes, bagues i bicoins.

Accés: des de la ctra. C-58 agafem un trencall al PK 30,6 direcció Vacarisses i Olesa de Montserrat. Tot seguit ens desviem a la dreta cap a Olesa per la BV-1211. Al cap de més o menys 1 km seguim una carretereta que surt vers la dreta en direcció al restaurant Mas Mimó (hi ha indicadors). Passem sota l'autopista C-16 (túnel) i al cap d'uns 500 m arribem a l'aparcament del Mas Mimó. Des d'aquí anem a buscar pistes al N que ens aproximem a la carena de Torrella amb intuïció i sense camí (10 min des de l'aparcament).

Descripció: itinerari molt lògic i amb l'equipament just sobre roca variable.

Descens: s'ha d'anar a cercar a l'oest unes canals força embrossades que baixen cap al sud o bé rapelar la via *Juventus AC*.

SANT LLORENÇ DEL MUNT I SERRA DE L'OBAC

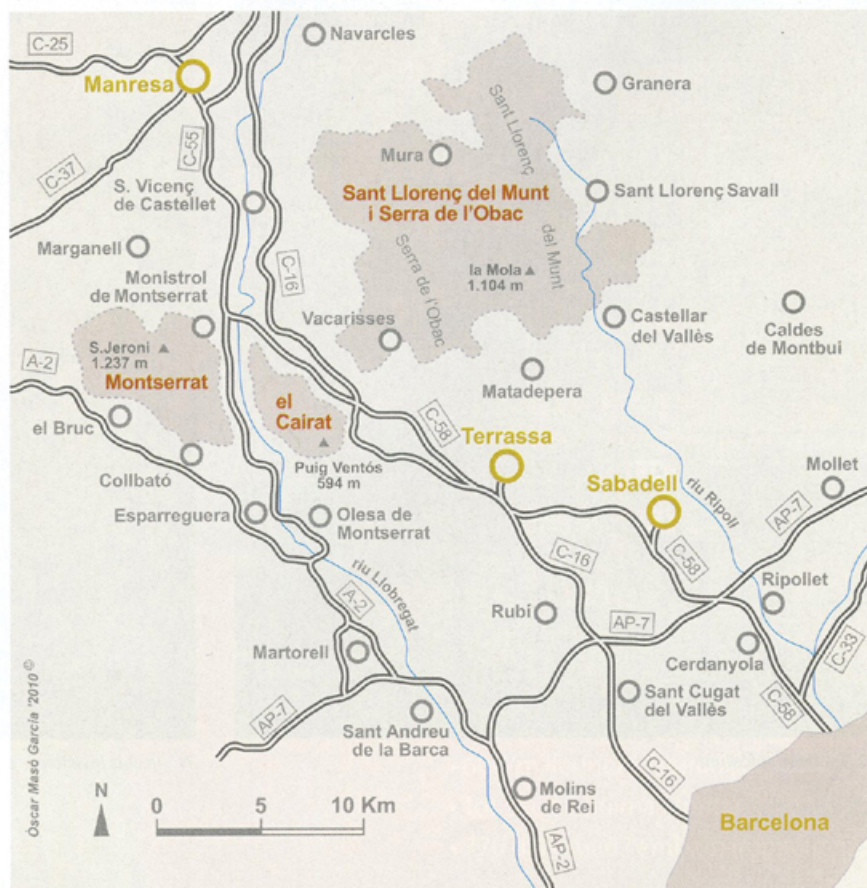
AGULLA DE LA CREUETA

Via: *Opus spicatum*. 50 m. MD-, V+, A1 (Vº obligat). Cara oest.

1a ascensió: Ò. i A. Masó, el 2.9.2000.

Material: cintes, bagues, estreps, bicoins i aliens mitjans (algun pitó opcional).

Accés: des del pavelló poliesportiu del poble de Matadepera ens hem de dirigir per un extens entramat d'urbanitzacions fins al restaurant Cavall Bernat (indicadors). El passem de llarg i prenem el primer carrer a la dreta (c. dels Pinetells). Al cap de poc trobem una cruïlla de 5 carrers: agafem el segon de l'esquerra (c. del Camí Moliner), que desemboca al c. del Cavall Bernat, de fortís-

sim pendent. El seguim a l'esquerra mentre davant nostre veiem l'agulla del Cavall Bernat (o Burret) i aparquem a la dreta al c. de Vista Alegre. Llavors enfilem al Nel costerut camí que duu al coll del conegut Cavall Bernat. Des d'aquest punt ens encaminem a l'esquerra (N) tot vorejant la base dels cingles occidentals del Cap de Mort. Després d'una bona pujada assolim el capdamunt del cingle. Seguim a l'esquerra un corriol planer fins que trobem un trencall a mà esquerra que davalla per una canal força dreta. La baixem amb compte fins al peu de les cingleres i un xic al S trobem l'inici de la via (un tram de vegetació en dificulta la localització; hi ha una fletxa gravada a l'inici). 15 min des de l'aparcament.

Descripció: escalada de passos variats, salvatge i molt representativa de les vies de la regió. Roca variable.

Descens: nul, ja que acabem la via dalt del cingle. Només cal anar a cercar al l'E, entre matolls, el camí d'accés per tornar a l'aparcament.

PARET DELS PALS

Via: *dels Invisibles*. 60 m. MD, 6a, A1e (V+ obligat). Cara est.

1a ascensió: Ò. i A. Masó, els dies 23 i 29.7.2006.

Material: cintes, bagues, estreps i un alien petit (un bong opcional).

Accés: se surt de l'aparcament de la Falconera, situat en un revolt del PK 15,8 de la ctra.

● Via Ramon Masó i Clarà

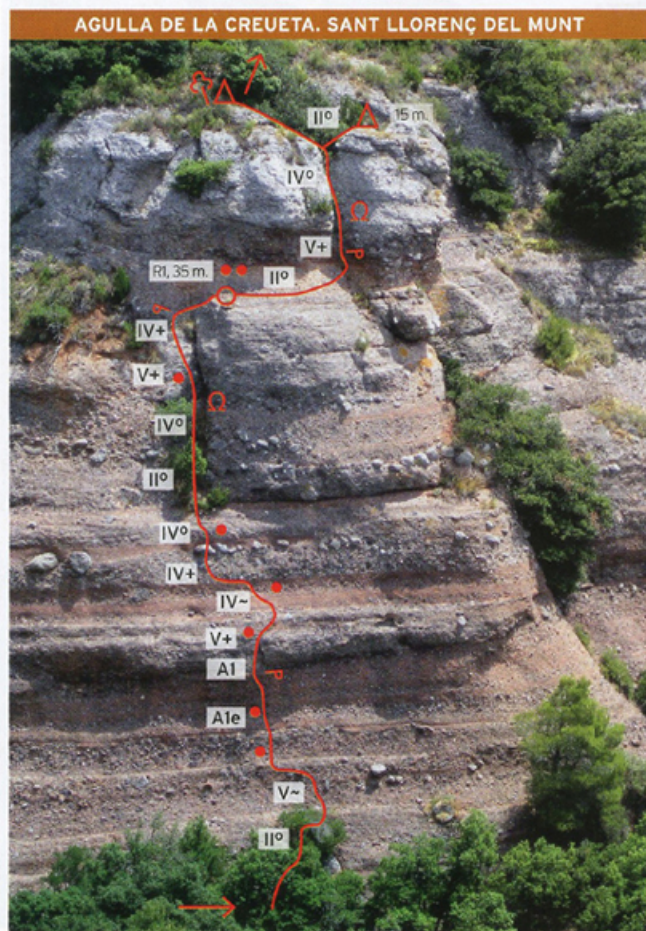
BV-1221 de Terrassa a Talamanca. Seguim al N un camí ample que neix passats uns pilons fixats a terra. Al cap d'uns 100 m planers i passada una gran clariana, trobem a mà dreta una petita carbonera, a partir de la qual ens desviem vers aquesta direcció sense camí i descendim una canal poc definida cap al torrent d'Estenalles. Un cop arribem a la base dels cingles avancem al N entre matolls per trobar el peu de via amb intuïció (10 min des de l'aparcament).

Descripció: itinerari variat. El primer llarg discorre per un diedre vertical de bona roca, mentre que el segon travessa una placa de rocam variable.

Descens: nul, atès que des de la reunió final hem de pujar a trobar el camí que cap a l'esquerra ens porta a l'aparcament de la Falconera. V

BIBLIOGRAFIA I CARTOGRAFIA

- Propera publicació de l'obra guanyadora del X Premi Vèrtex: *Escalades clàssiques a Montserrat, el Cairat i Sant Llorenç del Munt i l'Obac*, d'Oscar i Albert Masó Garcia. Ed. Cossetània.
- *Montserrat*. Escalles 1:5.000 i 1:10.000. Ed. Alpina.
- *Sant Salvador de les Espases*. Esc. 1:25.000. Ed. Alpina, 1978 (exhaurit).
- *Sant Llorenç del Munt i l'Obac*. Esc. 1:10.000. Ed. Alpina.
- *Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac*. Esc. 1:20.000. Centre Excursionista de Terrassa, 1988.

● Via Opus spicatum

● Via dels Invisibles